Lietas arhīva Nr. A42-00623-22/24
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0706.A420222821.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2022.gada 6.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Edgars Biezais,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ piešķirtu dīkstāves atbalstu par 2021.gada maiju.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2021.gada 11.jūnijā vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – dienests) ar lūgumu piešķirt tam atbalstu par dīkstāvi 2021.gada maijā. Tomēr ar dienesta 2021.gada 29.jūnija lēmumu (*lietas 24.–25.lapa*) atbalstu pieteicējam nolemts nepiešķirt.

[2] Pieteicējs minēto dienesta lēmumu apstrīdēja, bet ar dienesta ģenerāldirektores 2021.gada 23.jūlija lēmumu (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) (*lietas 9.–11.lapa*) to nolemts atstāts negrozītu. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Atbilstoši Ministru kabineta 2020.gada 24.novembra noteikumu Nr.709 „Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 izraisītās krīzes apstākļos" (turpmāk – noteikumi Nr.709) 3. un $3.^2$ punktam atbalstam par dīkstāvi ir tiesīgi pieteikties darba devēji, pašnodarbinātās personas un patentmaksātāji, kuru ieņēmumi no saimnieciskās darbības par konkrēto atbalsta mēnesi, salīdzinot ar mēneša vidējiem ieņēmumiem 2020.gada augustā, septembrī un oktobrī ir samazinājušies ne mazāk kā par 20 % vai, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgā mēneša ieņēmumiem, ir samazinājušies ne mazāk kā par 30 % un šis ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Pieteicēja ienākumi no saimnieciskās darbības ir samazinājušies (2019.gada maijā tie bija 1541,77 *euro*, 2020.gada 3.ceturksnī 1333,39 *euro*, bet 2021.gada maijā tie bija 0 *euro*). Tomēr minētais ieņēmumu samazinājums, ko pieteicējs skaidrojis ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajiem ierobežojumiem juridisko personu maksātnespējas procesa pasludināšanai, nav saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem. Tādēļ atbilstoši noteikumu Nr.709 20.8.apakšpunktam atbalsts par dīkstāvi par 2021.gada maiju pieteicējam atteikts pamatoti.

[2.2] Ar Ministru kabineta 2020.gada 9.jūnija noteikumiem Nr.360 „Epidemioloģiskās darbības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – noteikumi Nr.360) un Ministru kabineta 2020.gada 6.novembra rīkojumu Nr.655 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – rīkojums par ārkārtējās situācijas izsludināšanu) maksātnespējas administratora darbībai valsts noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi nav noteikti.

Pieteicējs pamatoti norādījis, ka tika ierobežotas maksātnespējas administratoru iespējas gūt ieņēmumus no saimnieciskās darbības, kas saistīta ar juridisko personu maksātnespējas procesiem. Tas secīgi varēja ietekmēt nodokļu maksātāja spēju nodrošināt tādu saimniecisko darbību, kādu to varēja īstenot pirms ārkārtējās situācijas izsludināšanas, taču attiecīgie ierobežojumi nevar būt par pamatu pilnīgai dīkstāvei un saimnieciskās darbības apturēšanai.

[3] Pieteicējs nepiekrita arī pārsūdzētajam lēmumam un vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru dienests pieteicējam piešķirtu atbalstu par 2021.gada maiju. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Pieteicēja iespējas gūt ieņēmumus no saimnieciskās darbības tieši ietekmēja Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums kreditoriem ierosināt parādnieka maksātnespējas procesu. Par to liecina arī apstāklis, ka pieteicēja ieņēmumi no juridisko personu maksātnespējas procesu administrēšanas 2019.gadā bija 13 101,27 *euro*, 2020.gadā 36 897,19 *euro*, bet no 2021.gada janvāra līdz maijam šādu ieņēmumu nebija.

[3.2] Dienests pārsūdzētajā lēmumā nepamatoti atsaucies uz to, ka pieteicēja saimnieciskā darbība netika pilnīgi apturēta. Noteikumu Nr.709 3. un $3.^2$ punktā šādi priekšnoteikumi atbalsta piešķiršanai nav paredzēti. Dienests arī nepamatoti atsaucies uz noteikumiem Nr.360 un rīkojumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu, jo šie tiesību akti vispār nav saistīti ar dīkstāves atbalsta piešķiršanu nodokļu maksātājiem.

[3.3] Dienesta secinājums, ka ieņēmumu samazinājums nav saistīts ar ierobežojumiem, ir pretrunā pārsūdzētajā lēmumā norādītajam, ka ierobežojumi ietekmēja pieteicēja iespējas gūt ieņēmumus.

[3.4] No Uzņēmumu reģistra publicētās statistikas ir redzams, ka 2021.gada pirmajā pusgadā pasludināto juridisko personu maksātnespējas procesu skaits bija 117, kas ir ievērojami mazāk kā attiecīgajā laika periodā 2018. un 2019.gadā (attiecīgi 316 un 314 maksātnespējas procesi). Līdz ar to juridisko personu maksātnespējas procesu skaita samazinājums bija būtisks un nevarēja neietekmēt pieteicēja iespējas gūt ieņēmumus no saimnieciskās darbības. Līdz ar to ir konstatējama saimnieciskās darbības ieņēmumu samazinājuma un saimnieciskās darbības ierobežojumu saistība.

[4] Tiesā saņemti dienesta rakstveida paskaidrojumi, kuros dienests norādījis, ka pieteikums ir nepamatots. Paskaidrojumos dienests atsaucies uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem apsvērumiem.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs. Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicējs nav lūdzis lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus un lietas dalībnieku paustos argumentus, tiesa atzīst, ka pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir nepamatots un noraidāms.

[7] Pieteicējs ir vērsies tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, saskaņā ar kuru dienests pieteicējam piešķirtu dīkstāves atbalstu par 2021.gada maiju. Līdz ar to tiesai ir jāizvērtē, vai ir iestājušies visi priekšnoteikumi šāda administratīvā akta izdošanai.

Priekšnoteikumi šāda atbalsta saņemšanai ir noteikti noteikumos Nr.709, tostarp šo noteikumu 3. un 3.[2] punktā. Atbilstoši minēto noteikumu 3.punktam atbalstam par dīkstāvi ir tiesīgi pieteikties darba devēji, pašnodarbinātas personas un patentmaksātāji, kuru ieņēmumi no saimnieciskās darbības par konkrēto atbalsta mēnesi, salīdzinot ar mēneša vidējiem ieņēmumiem 2020.gada augustā, septembrī un oktobrī, kuros uzņēmums faktiski darbojies, ir samazinājušies ne mazāk kā par 20 % un šis ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem. Savukārt atbilstoši noteikumu 3.[2] punktam atbalstam par dīkstāvi ir tiesīgi pieteikties darba devēji, pašnodarbinātas personas un patentmaksātāji, kuru ieņēmumi no saimnieciskās darbības par konkrēto atbalsta mēnesi, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgā mēneša ieņēmumiem, ir samazinājušies ne mazāk kā par 30 % un šis ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

No minētajām tiesību normām izriet vairāki priekšnoteikumi, kuri jākonstatē, lai persona varētu saņemt dīkstāves atbalstu. Pirmkārt, šai personai ir jābūt darba devējam, pašnodarbinātai personai vai patentmaksātājam. Otrkārt, ir jābūt konstatējamam šīs personas ienākumu samazinājumam atbalsta mēnesī (ne mazāk kā par 20 %, salīdzinot ar vidējiem mēneša ieņēmumiem 2020.gada augustā, septembrī un oktobrī, vai ne mazāk kā par 30 %, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo mēnesi). Treškārt, minētajam ieņēmumu samazinājumam ir jābūt saistītam ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

[8] Lietā nav strīda par to, ka attiecībā uz pieteicēju ir izpildījušies pirmie divi no minētajiem priekšnoteikumiem – pieteicējs ir pašnodarbināta persona un tās ienākumi 2021.gada maijā ir samazinājušies par vairāk kā 20 %, salīdzinot ar vidējiem ieņēmumiem 2020.gada augustā, septembrī, oktobrī, un par vairāk kā 30 %, salīdzinot ar 2019.gada maiju. Proti, 2020.gada 3.ceturkšņa kopējie ienākumi no saimnieciskās darbības bijuši 1333,39 *euro*, 2019.gada maijā 1541,77 *euro*, bet atbalsta mēnesī 2021.gada maijā ienākumi pieteicējam vispār nav bijuši.

Strīds lietā ir tikai par to, vai pieteicēja ieņēmumu samazinājums bija saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem noteikumu Nr.709 izpratnē. Dienests atzina, ka pieteicējs nav pamatojis tā ienākumu samazinājuma saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem un nolēma nepiešķirt pieteicējam atbalstu. Atteikumu dienests pamatoja tostarp ar noteikumu Nr.709 20.8.apakšpunktu, kurš noteic, ka dienests atbalstu nepiešķir, ja persona nav iesniegusi dienestam pamatojumu atbilstoši šo noteikumu 15.4.apakšpunktam vai ja Valsts ieņēmumu dienests, izvērtējot pašnodarbinātās personas vai patentmaksātāja iesniegumu, konstatē, ka ieņēmumu samazinājums nav saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Līdz ar to lietā ir nepieciešams noskaidrot noteikumu Nr.709 3., 3.[2] punktā, kā arī 20.8.apakšpunktā ietvertā jēdziena „saimnieciskās darbības ierobežojumi" saturu.

[9] Noteikumos Nr.709 ietvertā jēdziena „saimnieciskās darbības ierobežojumi" izpratne skaidrota šo noteikumu 2.1.apakšpunktā, kur tie definēti kā tiesību aktos noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai. Saimnieciskās darbības ierobežojumu saistība ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem uzsvērta arī minēto noteikumu grozījumu sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumos (anotācijās) (*sk., piemēram, 2021.gada 12.janvāra grozījumu projekta anotācijā norādīto, ka noteikumu projekta mērķis ir atbalstīt tos saimnieciskās darbības veicējus, kas cietuši no saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem. Anotācija pieejama: https://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40496759*).

Tādējādi secināms, ka persona varētu pretendēt uz dīkstāves atbalstu saskaņā ar noteikumu Nr.709 3. un 3.[2] punktu, ja ieņēmumi atbalsta mēnesī šai personai būtu samazinājušies tādu saimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ, kuri būtu noteikti tiesību aktos un kuri būtu saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai.

Pieteicējs ieņēmumu samazināšanos 2021.gada maijā saistījis ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.panta pirmajā daļā kreditoriem noteikto ierobežojumu līdz 2021.gada 1.septembrim iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja pastāv kāda no Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 1., 2., 3. vai 4. punktā minētajām juridiskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm.

Ņemot vērā, ka pieteicējs ir maksātnespējas administrators, kura ienākumus ietekmē arī iespēja kļūt par maksātnespējas administratoru juridisko personu maksātnespējas procesos, Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.panta pirmajā daļā noteiktais ierobežojums, lai arī tieši attiecas uz kreditoriem, tomēr varēja negatīvi ietekmēt pieteicēja iespējas gūt ienākumus, tostarp 2021.gada maijā. Tomēr šis normatīvajā aktā ietvertais ierobežojums bija vērsts uz Covid-19 infekcijas izplatības radīto seku pārvarēšanu (lai novērstu ievērojamu juridisko personu maksātnespēju skaita palielināšanos), nevis infekcijas izplatības apturēšanu. Tādējādi kreditoriem noteiktais ierobežojums nav epidemioloģiskās drošības pasākums infekcijas izplatības apturēšanai.

Līdz ar to pieteicēja ienākumu samazināšanās 2021.gada maijā, pat tad, ja tā ir saistīta ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.panta pirmajā daļā noteikto ierobežojumu kreditoriem, nav vērtējama kā saistīta ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem noteikumu Nr.709 izpratnē.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka dienests pamatoti konstatējis noteikumu Nr.709 20.8.apakšpunktā noteikto apstākli, kas liedz piešķirt pieteicējam dīkstāves atbalstu par 2021.gada maiju. Tādējādi pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts atbalsts par dīkstāvi par 2021.gada maiju.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis E. Biezais